

Ürencinin adı, soyadı _____

Liıey _____

GAGAUZ DİLİ HEM LİTERATURA
XXX RESPUBLİKA OLİMPİADASI
XI klas
Aprilin 12-14, 2019

I. Verili teksti dikath okuyın.

Sert boba kızlarını nekadar pek sevãrdi, okadar evelki adetlerã görã sıkı tutardı: karannık çöktüktãn sora karının ayaa tokattan dışanna olmaz bassın; kızlara futasız gezmãã, millet rubalarını eni portuya dıřtırmãã, saçını kesmãã sert yasak edãrdi. Kluba tańta, kinoya gitmãã yalvarmak boşunaydı. Adama orası başsızlıın kaynaa görünãrdi.

“Sovetlerdãn kurma soysuz sırasızlıı, yortuları baksın kim istãrsã, bizim üzlãrlãn yıllık Allahtan kalma kendi adetlerimiz var. Nereyã haydãêrlar, oraya dıřunmedãn sade hayvan sürüsü gider”, - sıkça tekrarlardı adam.

O boydan insana adetlerindãn, dinindãn, kendi milli giimnerindãn atılmak – ölümdü.

Nekadar evdeki zaplık sertti, kızları okadar taa serbestlãã çekãrdi.

Arada bobanın sevgılı kızı Kristina serbestlãã en kaçandı. Te bir kerã küüyã İndiya filmini getirmiřtilãr. Kristina evdã çok yalvardı, kolversinnãr kinoya, adadı karannık olmadıynan evdã olmaa, ama – boşuna.

Ozaman o saklıdan maaledã kızçaazlarlan kluba kaçtı. İki seriyalı, körpã cannarı büüleyãn filmda ilk kerã bulunan kıza vakit geçmesi annaşılmadı – dışarda artık karannık çökmüştü. Filmdakı olaylardan alifli, o kumalarından ileri evã kaçarak geldi. Kapuyu darttı – açılmadı – kitliydi...

Anası onun yanına geldi, suvazlayarak sıkı örülü peliini.

- Tãtün, beki, sert olêr, ama ii için çalıřêr, gücenmã ona. Sever o sizi, onuştan pek korkêr sizin için. Kızlar büükleri seslesin lããzım. Ama yalpak, saburlu anasınnan Kristina kayıl diildi: karının da var canı hem hakı serbest olmaa, dünneyi üüenmãã...

(M.Mercanka “Boba sertlii”)

- **Saygılı üürenicilãr, tekstin özünü esaba alıp, Kristinanın fikirini ilerlãdin... Siz dã onun gibi mi dışünersiniz? (1 -1,5 sayfa)**

Cuvabınız sıralı (logikayca) düzülü olsun deynı, aşaadakı planı esaba alın:

Toplam: 40 bal

- Temayı (konuyu) açıklayın. Cuvabın içindekilii hem temanın (konunun) baalantısı olsun. **12 bal**

- Fikrinizi argumentlãyin, dil zebilliini hem dilin komunikativ kalitesini koruyun (logikayca, annamaklı, demekli, fikirli). **10 bal**

- Teksttän alınma lafların “*kızlarını*”, “*annaşılmadı*” morfologiya nişannarını yazın:

4 bal

- Teksttän verili aderliklerin çeşitlerini belli edin:
kendi (milli giimnerindän), **o** (boydan insana), **bizim** (adetlerimiz), **kim** (istärsä yortuları baksın).

4 bal

- İki literatura kolaylını teksttän çıkarın da ne olduunu belli edin.

2 bal

- Teksttän verili cümleyä sintaksis analizini yapın
Nekadar evdeki zaplık sertti, kızları okadar taa serbestlüü çekürdi.

7 bal

III. Okuyun şiiri da aşaadakı soruşlara cuvap verin.

Tutun sıkı onun sän elindän,
Oolun senin o, o senin dünnän.
Duvar o olacek sana, açan onu
İilik sän üüredecän yapmaa,
Boynusunu raatsız edecän,
İşä koyacan sän sık,
Zaman geçar-geçmüz,
Hiç kimsey demeyecek – yazık,
Ani uşaan büüdü başsız hem hesapsız.

(A.Ergoglo “*Bobalara nasaat*”)

- „...*Duvar o olacek sana...*” Ne lääzım yapsın boba, ki oolu ona ihtärlünde dayak olsun? Sayklayın... (5 cümlä)

7 bal

Literatura yaratmalarınardan hem da kendi yaşamanızdan epizodları kullanarak, sayıklayın, ne diiști Kristinanın vakıdınından bu günä kadar (4 fikir)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

IV. Aşaadakı cümlelerdä, kafesçiklerin erinä, punktuatıya nişannarını kullanın.

Artık avşam oldu□ Bük□ bir kızarmış□ kalay sini gibi□ gün bayırın sırtına diidi□ Titireyeräk□ yavaş□yavaş□ gün onun ardına bakardı girsın□ Dädu Yuvan Yordana babusunnan□ Kostiyän artık taligaya toplandılar□ Karannık olmaa başladı□ O bük ses gürültüsü panayırda yavaşımaa başladı□ nicä bük borandan sora olêr□ Taligalar arasında□ şurada□burada insan başladı ateş yakmaa□ ki avşam serinniindä yısınsınnar biraz□

Dädu Yuvan da unutmamıştı alsın taligaya birkaç tezek hem biraz düümä koçanı□ İndirdi onnarı erä□ Kosti havezdi ateş yakmaa□